

DE ENGEL VAN HET VERDWIJNEN

Slobodan Šnajder

De engel van het verdwijnen

Uit het Kroatisch vertaald
door Roel Schuyt

Wereldbibliotheek

Dit boek werd gepubliceerd met financiële steun van het ministerie van Cultuur en Media van de Republiek Kroatië

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Anđeo nestajanja*. Uitgeverij Fraktura, Zaprešić

© 2023 Slobodan Šnajder

© 2024 Nederlandse vertaling Roel Schuyt / Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Wirestock / Alamy Stock Photo

Foto auteur © Dirk Skiba

NUR 302

ISBN 9789028453494

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

Geen enkele positieve zaak of handeling kan leiden tot
algemene vrijheid. Vrijheid kan slechts negatief uitwerken,
en ziedaar, dat is de Furie van het verdwijnen.

HEGEL, *FENOMENOLOGIE VAN DE GEEST*

Gedachten die de wereld zullen veranderen,
komen op duivenpoten.

NIETZSCHE, *ALDUS SPRAK ZARATHOESTRA*

Het Kind Magus

Vondeling van de duisternis

Wie ben ik en wat zal ik worden?

Als u naar mijn leeftijd vraagt, zal ik u zeggen dat ik ouder ben dan ik eruitzie. Wie mij heeft verwekt en wie mij baarde weet ik niet. Ik ben niet in weelde geboren. Een goede vrouw, Barabara Ježek, nam mij in huis. Behalve een dak boven mijn hoofd schonk ze me de naam Magus. Ik weet niet waarom; in de taal die de geleerden onder elkaar spreken, zou dat moeten betekenen: iemand die kan toveren. Maar het kan zijn dat Barbara mijn naam verkeerd ingefluisterd kreeg en dat ik eigenlijk Magnus zou moeten heten, wat 'groot' betekent. Ik weet niet wat de naam 'Magnus' mij geeft of neemt, maar die past niet bij mijn verschijning. Barbara maakt soms, zij het zelden, een grapje. Ze noemt de dingen niet altijd bij de juiste naam en ze kan een pastoor net zo goed een bisschop noemen. Verder kan ze heel eigenzinnig zijn. Misschien heeft ze me die naam wel gegeven als teken van protest, al weet ik niet waartegen. Gewoon uit protest.

Barbara waakt over de kennis en de macht waarover de vrouwen van weleer beschikten, maar die ze tegenwoordig niet meer hebben. Ze is daar boos om en daarin schuilt het geheim van haar eigenzinnigheid. Veel mensen zijn bang voor haar, ze heeft hen behekst, zeggen ze, en daarom willen ze haar iets aandoen. Ik kan u verzekeren dat ze nooit iemand behekst heeft, maar wel veel mensen heeft geholpen, en ik ben daar een van.

Barbara heeft met mannen geen geluk en dat heeft ze ook nooit gehad, daarom wonen wij hier zonder een man in huis. De laatste die het een tijdje bij ons uithield is hem gesmeerd, ik weet niet waarom. Het kan iets te maken hebben met eieren, waarop ze hem als een broedse kip hadden zien zitten. Ik zou eerder zeggen dat hij is verdwenen omdat hij ervan verdacht werd iets op de kermis gestolen te heb-

ben. De derde persoon bij ons huis is een meisje dat ook kan toveren en de zwijgende taal der dieren kent. Ik zou niet weten waar Barbara haar vandaan heeft, het kind zegt dat ze haar dochter is, maar volgens mij is ze een pleegkind, net als ik.

Ons houten huisje staat ten westen van de Sint-Stephanuskerk, waarnaast de doden begraven worden. Op marktdagen wordt voor de ingang van de kerk druk gehandeld. Ons huisje is opgetrokken aan een beek vol modder en klei, en als je goed kijkt, zie je op de bodem potten en deksels liggen die nog niet bestaan. Er komen daar pottenbakkers die ze uitgraven, de juiste vorm geven, bakken en verkopen.

Een eindje bij de Sint-Stephanuskerk vandaan bevindt zich een graf, waarschijnlijk van een arme man, want rijke mensen worden vlak bij de muur begraven, en soms zelfs in de kerk. Het volk denkt dat het graf ouder is dan het kerkgebouw, en niemand weet wie daarin ligt.

Hoe het ook zij, als je tegenwoordig met je koopwaar naar het westen of het oosten gaat, dan ga je *iza greba* – voorbij de stadswallen. De man in het graf is de enige die nog van zichzelf zou kunnen zeggen dat hij zich niet buiten de wallen bevindt.

Zo is de naam van de stad, Zagreb, dus ontstaan, en aan de rand daarvan staat ons schamele huisje. Als we daar zijn, kun je ons makkelijk, als kruimels op een schort, in de modder schudden en ongemerkt vertrappen.

De magistraat bekommert zich niet om ons, wat ook zijn voordelen heeft.

Mijn Barbara zegt dat ik een braaf en niet te duur kind ben. Als ik slaap, wat ik nauwelijks doe, vraag ik niet om brood, maar als ik wakker ben, eet ik ook bijna niets en ik groei nauwelijks.

Door mij heen stromen voortdurend beelden waarvan sommige me beangstigen; met andere kan ik niets beginnen en een paar vervullen me met afgrijzen. Sommige zijn voor iedereen te begrijpen, andere alleen voor hen die reeds lang gestorven zijn of nog geboren moeten worden. Maar ik zal die beelden bij me dragen. Ze putten me uit, en wel zo erg dat ik het niet tot het einde van dit boek zal volhouden.

Ik ben een vondeling van de duisternis, ik weet niet wie me gevonden heeft en wie me nog zal vinden.

‘Niemand kan jou doden,’ zegt mijn pleegmoeder dikwijls. Maar ik zou niet graag proberen of dat ook zo is. Hoe dan ook, in het uiter-

ste geval weet ik hoe ik moet zorgen dat de beelden blijven stromen.

Want als ze tot stilstand komen, is dat een gevaar voor alle mensen op de wereld: dan komt er aan alles een einde. Of er begint iets nieuws, maar dat is niet zeker.

Hier beginnen de
visioenen van Magus

Het eerste visioen van het Kind Magus Anno Domini 1563: De pest in Zagreb

De wonderlijke man met het snavelmasker

Nu spreek ik, het Kind Magus, tot u.

Eerst zie ik de weg, die na de eerste herfstregens vol plassen staat. Hij loopt naar het westen, maar alleen de postkoets weet waarheen hij leidt. Niemand van de pottenbakkers is ooit in die koets gestapt. Alleen de beter gesitueerden gaan weleens op reis, al weten ze niet waarom.

Dan zie ik de huizen. Iets verderop staan er nog twee. Een is van ons. Ze staan aan een beek. Ze zijn van hout, zodat ze ongeveer eens in de tien jaar tot op de grond afbranden. Samen met de balken verbrandt alles wat ze van het leven van de bewoners in zich hebben opgenomen: zweet, verdriet, angst en ten slotte de lucht van wat er werd gekookt.

Zoals u al weet, wonen hier pottenbakkers.

En nu spreek ik, het Kind Magus, verder tot u.

Ik zie een kar met daarvoor twee ossen, zo zwart als roet.

De kar stopt bij de twee huizen die ik al noemde.

Het is net zo'n kar als die waarmee de pottenbakkers hun koopwaar vervoeren.

'De ossen zijn zo zwart als de modder van de Nijl,' mompelt Bombastus. Hij is *medicus*, een arts, en daaraan ontleent hij het recht om zichzelf Paracelsus te noemen,¹ die naam klinkt goed. Hij staat nu bij de beek om te zien wat ik net zag.

De pottenbakkers weten niet wie Paracelsus was, en dat interesseert ze vast ook niet.

Ze weten wel wie Bombastus is.

En dit is zoals ik, Magus, hem nu zie: hij ziet er robuust en welgedaan uit en staat met zijn voeten stevig op de grond geplant tussen twee plassen, en met half toegeknepen ogen kijkt hij naar de zon, die

steeds meer naar de westelijke horizon neigt. Hij draagt een zwarte mantel van dikke, zware stof en vrij nieuwe laarzen.

De kleur van zijn mantel past goed bij de zwarte ossen.

Bij elkaar betekent dat echter weinig goeds.

De medicus lijkt meer op een vogel met een grote snavel dan op een menselijk schepsel, of liever gezegd: op een reuzenvogel. Zijn snavel is scherp gebogen en helemaal geel.

Op de kar liggen lichamen van mannen en vrouwen, oude mensen en kleine kinderen. Zoals ze werden opgeraapt, zijn ze op de kar gegooid.

De voerman ziet er ook uit als een vogel. Een vogel die zit te wachten tot er nog een vrachtje bijkomt. Je zou bijna denken dat hij aan potten en bekers denkt. Hij werd ingehuurd door de magistraat van de koninklijke vrijstad Zagreb en de ossen zijn eigendom van de stad. Zijn snavel past blijkbaar niet goed, want hij moet hem voortdurend op zijn plaats duwen.

Ik zie hoe Bombastus twijfelt. Liever was hij zolang de zon nog scheen buiten blijven staan om zich op deze late herfstmiddag een beetje te warmen. Moet hij het huis binnengaan waar een kaars flakkert of het andere, waar geen teken van leven te zien is?

Medicus Bombastus is eigenlijk aangesteld als stadsarts. Nu is hij eerder een lijkschouwer. Het is zijn taak om de ene na de andere dode op te halen.

Hij betreedt het huis waar voor het open raam een kaars flakkert. Om een grote tafel zitten pottenbakkers, pottenbaksters en een schare kinderen. Een van hen roept meteen: 'Een snavel!' Dan ziet hij de zwarte mantel. Zo ziet Krampus, de donkere, duivelse metgezel van Sint-Nicolaas, die op de deuren van de huizen bonst, er ook uit.

Bombastus staat in de deuropening: 'Geprezen zijn Jezus en Maria!' Niemand vraagt hem binnen te komen. Niemand zegt de dokter goedendag en niemand noemt de naam van de Moeder Gods. Maar er is ook niemand die hem wegstuurt. Zelfs de hond, die anders blaft tegen alles wat beweegt, heeft zich verstopt onder de tafel, waar een paar kleine kinderen, ondervoed en met troebele ogen, zitten weggekropen.

Bombastus kan niet weten wat ik, Magus, wel weet: dat de pottenbakkers, die allemaal in het zwart gekleed zijn, daar al sinds de ochtend naar de kaars zitten te staren. Af en toe zet de heer des huizes

een nieuwe neer. De kaarsen moeten het pad verlichten van hen die reeds op weg zijn. Er wordt aan tafel niet gesproken, laat staan gelachen. Tijdens een dodenmaal zou je nog mogen zingen, maar hier hangt een doodse stilte, de stilte van het graf.

Dan prevelt Bombastus: ‘Kijk hen eens! ’s Morgens zitten ze aan deze tafel te ontbijten en als de dag voorbij is, zullen ze in de hemel samen met hun voorouders het avondmaal gebruiken.’

Omdat de medicus niet weet wat hij verder moet doen, draait hij zich om en gaat naar buiten. Een vrouw steekt haar magere, iets te lange wijsvinger uit in de richting van het huis ernaast. Zit er in dat gebaar ook iets boosaardigs? Bombastus zou het niet durven zweren, maar zou ook niet kunnen zeggen dat het niet zo is.

Zulke tijden zijn er aangebroken.

Bij het tweede huis is het raak.

Op een bed ligt een in lompen geklede vrouw, ze heeft zich met een paar oude lappen min of meer toegedekt. Bombastus weet alles van haar, ze heet Barbara en is al vroeg weduwe geworden. Alle vrouwen haten haar, want in haar jonge jaren was ze erg aantrekkelijk, en ze dachten dat Barbara in staat was hun echtgenoten te beheksen. Ze werd onderworpen aan de vuur- en waterproef en daarna gewogen, zodat men kon nagaan of ze kon vliegen.

Ik, het Kind Magus, zie mezelf naast het bed van mijn pleegmoeder op de grond zitten. Bombastus stapt naar buiten, de zon in. De hemel is helder en rein. Maar het huis niet: onder dit dak huist de Zwarte Dood.

De voerman weet waarom ze hem in dienst hebben genomen. Hij klautert van de kar, doet zijn snavel goed en gaat het huis binnen.

Bombastus zet zijn snavel af en stopt die in zijn zak. Hij wil een beetje tabak snuiven. Eerst kan hij zijn snuifdoos niet vinden, dan voelt hij hem onder in zijn grote mantelzak, ongeveer ter hoogte van zijn knie.

Hij snuift. Ik zie hoe hij geniet nadat hij de hele dag door zijn snavel de lucht moest inademen van azijn en de olie die wordt gemaakt uit de lavendel en rozemarijn uit de kloostertuin in de oude wijk Kaptol. Het zijn geen onaangename geuren, maar tabak is beter en geeft hem kracht. Deze nieuwe gewoonte bevalt hem wel. Bovendien heeft hij als geleerde de taak om het volk vooruitgang te brengen. De grote wereld kent nieuwe gewoontes. En hij heeft recht op zijn kleine genoegens, want hij heeft een zware dag achter de rug.

De voerman stapt het huis binnen. Hij is blijkbaar van plan om eerst het kleine grut te pakken, hij pakt me bij mijn nek en sleurt een meisje onder het bed vandaan. Het is mijn pleegzusje.

Ik ruk me los en klamp me uit alle macht vast aan de rok van mijn pleegmoeder, maar dan doemt voor mijn ogen de wijd opengesperde snavel van de voerman op. Ik verlies mijn evenwicht en val flauw, misschien is mijn hoofd te zwaar voor mijn lichaam. Wat een vreemd creatuur, denkt Bombastus terwijl hij de tabaksgeur uitblaast, dat kunnen we mooi op sterk water zetten. Een vondeling van de duisternis! Een heksenkind. Schiet op!

De voerman gooit ons allebei op de hoop lichamen, het meisje krijst en ik voel me wegzakken, alsof ik in slaap val.

‘Heb je nog geoliede fakkels, voerman?’

‘Ja, hooggeleerde heer, ik heb er nog één.’

‘Dit is een goed moment om hem te gebruiken. Steek dat hol van pest en verderf maar snel in brand.’

De voerman gooit de brandende fakkel door het raam. Zodra het vuur opvlamt, komt de vrouw overeind en werpt haar vodden af, en God vergeef mij, je kunt alles zien, ook haar schaamdelen; dan klimt ze boven op het dak, waar de voerman niet bij kan. Ze zit op de nok als op een rijdier, en in het rode schijnsel van de ondergaande zon stijgt het huis op en zweeft naar de Sljeme, de berg bij de stad, en er klinkt een kreet die je slechts met de grootste moeite als menselijk zou kunnen beschouwen. Op de grond liggen een paar balken na te smeulen, verder is er niets meer. De vrouw die op de nok zit van het huis dat zich in de lucht verheft, lijkt boven een brandstapel te vliegen.

Bombastus denkt: Die is ervandoor! Maar dat zal haar niet redden. Haar ziel, zo ze die al heeft, zal nimmer Gods aangezicht aanschouwen. En hij slaat een kruis.

Hoe merkwaardig het tafereel ook is, één ding valt niet te ontkennen: die vrouw was inderdaad een heks, en haar man, die als een broedse kip op een paar eieren zat, heulde eveneens met Satan. Ja, denkt Bombastus, ik had helemaal gelijk!

Het andere gesnauwde wezen, de voerman, slaat ook een kruis en slingert me over zijn schouder alsof ik een zuigeling ben. Hij gooit me neer bij degenen die al in de Lončarska Ulica – de Pottenbakkersstraat – zijn verzameld. Er zijn ook kinderen bij, sommige ken ik wel, maar niet zo goed. Ik heb geen echte vrienden.

O, als ik ook boven op het huis had kunnen klimmen!

De medicus gebaart met zijn hand en de voerman geeft me ergens een harde klap mee. Het is niet voor het eerst dat hij een stervende op die manier uit zijn lijden verlost. Alles is beter dan levend te worden begraven of, als je een heks bent, in het vuur om te komen. Hij klakt met zijn tong naar de zwarte ossen en de kar vertrekt in de richting van de pas gedolven graven.

Hij ziet nog kans te zeggen: ‘Dat meisje beweegt nog!’

Bombastus, nog niet helemaal zichzelf, zegt: ‘Doe haar maar in een zak en geef haar aan de nonnen. Er zal niemand naar haar vragen. Ze is een pakketje zonder adres.’

Dan geeft de voerman me opnieuw een klap met een ding dat op een hamer lijkt. Ik zie een zwarte punt die, iets vertraagd, op mij neerdaalt.

‘Hoelang denk je dat ik nodig heb om je dood te slaan, klein ettertje, soms tot in de eeuwigheid?’

‘*Zum Teufel!*’ vloekt Bombastus ineens en hij springt op het laatste moment opzij.

Een enorm gevaarte, nog groter dan de zwarte ossen, komt onder doordringend belgerinkel, alsof er duizend klokken tegelijk worden geluid, op hem afgestormd. Bombastus weet zich in veiligheid te brengen door naar de oever van de beek te springen, waar hij uitglijdt en in de modder terecht komt. Je zou een beker van hem kunnen maken, zo dik zit hij onder de klei. Een beker met een grote snavel, als van een pelikaan.

Op de modderige bodem van de beek liggen nog veel vormen om aandacht te roepen, maar ze krijgen geen antwoord. Het water is tegenwoordig overdekt. Daarom zijn al die contouren tot op vandaag in de modder van het niet-bestaan achtergebleven, net als ontelbaar veel potten en deksels.

Dat was wat ik zag in het jaar dat de pest door Zagreb rondwaarde.

Een paar details zijn me misschien ontgaan, en dat komt doordat ik zo hard geslagen werd. Mijn volgende visioenen zullen vollediger zijn.

Het monster waar de eerwaarde medicus zo van schrok, was een tram: een enorm vierkant ding dat nog rinkelde bovendien. Dat

gebeurde allemaal vlak bij een plein dat tegenwoordig Britanski Trg heet. En de Pottenbakkersstraat heet al sinds tijden de Ilica.

Dingen als die waarover ik u net vertelde, gebeuren, zo zeg ik, het Kind Magus, wanneer de wereld ontspoord en ze buiten de stroom raakt van de tijd, die meestal zodanig geordend is dat je kunt weten wat eerder is en wat later, zodat alle mensen, hoe goed of slecht ook, daar rekening mee kunnen houden. Ook kan de tijd, en dat is al net zo wonderlijk, ineens sneller verlopen. Zo is het al sinds mensenheugenis. Soms kan de tijd zelfs tot stilstand komen. Zeggen de mensen niet als er iets vreselijks is gebeurd dat het lijkt alsof hun herinnering stil bleef staan? Dan is het in werkelijkheid de tijd die stil blijft staan. Of hij slaat een gedeelte van zichzelf over.

Dan lijkt het plotseling alsof iets wat nu gebeurt of nog moet gebeuren, allang verleden tijd is. Terwijl het verleden ineens het heden blijkt te zijn.

Meer kan ik u daarover niet vertellen. Het is iets wat mij, net als u, erg benauwt.

Het tweede visioen van het Kind Magus

Hetzelfde jaar: Was zij een heks?

Onze goede doctor Theophrastus Bombastus Zagrabiensis von Podused had tot voor kort een rekening met Barbara, of Barica Ježek te vereffenen. Het is een oude geschiedenis. Bombastus von Podused was al op leeftijd, en zij, de vrouw die vlak daarvoor op het dak van haar huisje was weggevoerd, was zo oud dat zelfs geen hond zich nog zou verwaardigen om aan haar te snuffelen.

Maar dat was niet altijd zo geweest. Barica was vroeger een *fes*^{*} meisje, en op een bepaalde manier was ze dat op hoge leeftijd nog steeds.

* Van het Duitse woord *fesch*, 'knap, aantrekkelijk, chic'. Het is een van de woorden van Duitse origine die in Zagreb gebruikt worden, net als *henkar* van het Duitse *Henker*, 'beul'. Zulke woorden, uit de taal van de stedelijke burgerij, die door Duitsers vaak niet meer als Duits worden herkend, worden steeds cursief weergegeven.

Ik zie hoe de medicus een snuifje tabak uit zijn doosje pakt, maar hij is niet gelukkig.

Hij heeft al veel mensen zien sterven. Vooral sinds de pest opdook in het deel van de wereld dat aan ons werd toegewezen. De ziekte drong Zagreb binnen, maar de omgeving werd nog zwaarder getroffen. Daarom stuurden de autoriteiten deze met zwarte ossen bespannen kar en de stadsarts naar de Pottenbakkersstraat die voor de helft wel en voor de helft niet tot de stad behoort en waar hij moet voorkomen dat er iemand levend wordt begraven.

Barica Ježek zag er ongetwijfeld als een dode uit. Maar ze had de ervaren geneesheer bij zijn gesnauwde neus genomen! Zoals ze ook de hele Heilige Inquisitie om de tuin had geleid.

Want zij was wel degelijk een heks.

Ik zie hoe Bombastus von Podused wegloupt van de plaats waar dit gebeurde, en dat is de plek tussen het huis waar de pest heeft toegeslagen en het huis van de pottenbakkers waar nog niemand hoeft te worden opgehaald. Hij loopt niet, nee, hij rent, doodsbang.

‘Hé, Theophrastus, blijf eens even staan! Kun je ons vertellen waar je mee zit? Gaat het om die arme vrouw uit Kaptol, die Barica Ježek? Je hoeft niet te rennen, dat blauwe monster is allang weer verdwenen en het zal je niet verpletteren!’

De medicus gaat naar de kroeg vlak bij het veer over de Sava. Hij is vergeten zijn snavel af te doen, dus de waardin begint te gillen als ze hem binnen ziet komen. Zodra de vogel bij de haard is gaan zitten, verschijnt haar man, die meteen roept: ‘Wij zijn allemaal gezond!’

Nu pas doet de medicus zijn snavel af en stopt die in de zak van zijn zware mantel, dan bestelt hij wijn en iets te eten.

De haard is goed warm gestookt, het beukenhout knettert vrolijk, Theophrastus voelt zich ineens behaaglijk en zou het liefst even wegdommelen. Maar eerst moet hij zijn gedachten ordenen.

Laten we samen kijken hoe hij, Theophrastus Bombastus von Podused, zijn gedachten ordent.

Hij had gedacht dat hij eindelijk zijn rekening met Barica Ježek had vereffend. Maar hij wist het niet zeker en dat benauwde hem.

Was zij inderdaad een heks, zoals ze zelf beweerde? Of had ze alles gelogen: dat ze naar een heksensabbat was gevlogen en dat ze Satan onder haar dak had uitgenodigd?

Een vriendin van haar had na zware folteringen gezegd dat Barica een heks was, maar aanvankelijk bestreed zij dat en ze ontkende alles. Daarna werd ze gruwelijk gemarteld. Ik heb beroepshalve heel wat lichamen gezien die door een zwaard, een knuppel of een martelwerktuig waren verminkt en er bestaan foltermethoden die van iemand een levende dode maken. Maar wat Barica moest doorstaan, had zelfs geen beest kunnen overleven.

Er kwamen in haar cel verschillende bezoekers, niet alleen de griffier en de stadsrechter, maar ook vele nieuwsgierigen die het interessant vonden om een naakt, vastgebonden en geketend vrouwenlichaam te bekijken. Op die touwen en kettingen na had ik er in het *theatrum anatomicum* van de universiteit in Padua al genoeg gezien. Ik had voor dit aan de genade en ongenade van haar ondervragers overgeleverd lichaam dan ook geen enkele belangstelling. Maar anderen wel. Ze groeven en spitten in haar, tot in haar schaamdelen.

Midden in de nacht verscheen in haar ondergrondse kerker de *henkar*. Zijn gezicht was verborgen onder de kap die bij zijn beroep hoorde. Hij beweerde dat de doodsbanige vrouw zich makkelijker gewonnen zou geven als ze hem zo binnen zag komen. Maar toen hij zich op Barica wierp, verweerde ze zich als een woedende kat en de beul vloog er als een haas vandoor.

Barica bekende niets. Dat moet in onze tijd worden beschouwd als een duidelijk bewijs dat ze een heks was en dat de duivel haar hielp om deze gruwelijke foltering te doorstaan. Twee weken lang werd ze zo vreselijk gemarteld dat haar kreten tot bij de Popov Toranj, de Priester-toren, te horen waren en de hele wijk Grič haar martelgang mocht meebelevén. Toen besloot de stedelijke magistraat dat deze zaak met spoed moest worden afgehandeld. Dat betekende dat men haar het best meteen kon verbranden, zoals de Heilige Schrift ons voorhoudt.

Ook al werd het proces in principe geleid door het stadsgerecht, toch was hier ook het laatste woord van de bisschop vereist, en dat kwam al snel.

Ze moest levend worden verbrand.

Alleen als ze bekende dat ze een heks was, zou ze worden gewurgd voordat de brandstapel werd aangestoken.

Een dag later ontving de kanselarij van de magistraat het volgende bericht: Barica had uiteindelijk bekend dat ze was waar iedereen haar voor aanzag: een heks.